

Kierunki rozwoju na TGE

- gaz zaazotowany Lw
- rynek mocy
- projekt centrum danych rynkowych
- nowe typy instrumentów

Grzegorz Źarski

Dyrektor Biura Rozwoju i Analiz Rynku

XI FORUM OBROTU

Olsztyn, 4-6 czerwca 2018

Gaz zaazotowany Lw

Potencjał rynku gazu zaazotowanego Lw

- ◆ Gaz ziemny zaazotowany Lw jest **wydobywany w zachodniej części Polski** (woj. Wielkopolskie, Lubuskie, Dolnośląskie).
- ◆ Znajduje się tu **67,5% wydobywalnych zasobów** co przekłada się na ok. 43 mld m³ zasobów wydobywalnych gazu zaazotowanego.
- ◆ Wydobycie w poszczególnych latach:

rok	2012	2013	2014	2015	2016
wydobycie [mln m ³]	2 710	2 667	2 569	2 513	2 481

- ◆ Część wydobycia kierowana jest do dwóch zakładów odazotowania (Odolanów i Grodzisk Wielkopolski), które są w stanie oczyścić z azotu łącznie 1,5 mld m³ gazu rocznie. Po oczyszczeniu - już jako gaz wysokometanowy - trafia na rynek.
- ◆ Jest rozsyłany osobną siecią przesyłową.
- ◆ Wg danych URE w 2016 roku przez polski system przesyłowy przepłynęło **7,8 TWh gazu zaazotowanego**.

- ◆ Realizacja projektu wynika z obowiązku wdrożenia **Rozporządzenia Komisji (UE) nr 312/2014 z dnia 26 marca 2014 roku ustanawiającego kodeks sieci dotyczący bilansowania gazu w sieciach przesyłowych.**
- ◆ Główne wytyczne rozporządzenia:
 - ✓ **Operator** systemu przesyłowego **podejmuje działania bilansujące** poprzez kupno i sprzedaż standardowych produktów krótkoterminowych **na platformie obrotu** lub wykorzystywanie usług bilansujących.
 - ✓ Obrót **standardowymi produktami krótkoterminowymi** jest prowadzony na zasadzie dostawy w ciągu dnia lub z jednodniowym wyprzedzeniem, przez siedem dni w tygodniu.
 - ✓ Obrót jest prowadzony w zgodzie z **warunkami ogólnymi platformy obrotu**, uzgodnionymi pomiędzy operatorem platformy obrotu, a operatorem systemu przesyłowego.
 - ✓ Do momentu pełnego wdrożenia Państwa członkowskie **mogą stosować tzw. środki tymczasowe**. Mają one wspomagać powstanie płynnej platformy obrotu umożliwiającej operatorowi systemu przesyłowego prowadzenie racjonalnie kosztowo działań bilansujących.

- ◆ Możliwość stosowania środków tymczasowych wygasa po upływie 5 lat od wejścia w życie rozporządzenia – **dokładnie 16 kwietnia 2019 roku.**
- ◆ Przewidujemy, że prace nad projektem zakończą się **na przełomie Q3 i Q4 2018 roku.**
- ◆ Prace będą obejmowały m.in.:
 - ✓ dostosowanie zasad członkostwa
 - ✓ dostosowanie Szczegółowych Zasad Obrotu i Rozliczeń
 - ✓ zmiany w Regulaminie
 - ✓ utworzenie nowych instrumentów w systemie XTR
 - ✓ dostosowanie raportowania, ...

- ◆ Uruchomienie obrotu instrumentami z dostawą gazu zaazotowanego Lw (na RDBg)
- ◆ Uruchomienie obrotu instrumentami z dostawą gazu zaazotowanego Lw (na RDNg)

Zachęcamy do aktywnego uczestnictwa w tym rynku!

- ◆ Giełda obecnie jest wirtualnym hubem gazowym
- ◆ Fizyczny hub gazowy to infrastruktura
 - ✓ zdolności magazynowe, terminale LNG
 - ✓ infrastruktura przesyłowa i interkonektory
- ◆ Rozwój gazu w Polsce wymaga zniesienia barier jego rozwoju
 - ✓ elastycznego dostępu do interkonektorów, terminala LNG
 - ✓ taniego dostępu do zdolności magazynowych
 - ✓ zmiany podejścia w zapewnianiu bezpieczeństwa dostaw
- ◆ TGE aktywnie uczestniczy w działaniach wspierających rozwoju rynku gazu

Rynek mocy

- ◆ Ustawa o rynku mocy
 - ✓ reguluje mechanizmy, których **celem jest zapewnienie** średnioterminowego i długoterminowego **bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej**
- ◆ Regulamin Rynku Mocy
 - ✓ opracowany przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne
 - ✓ określa szczegółowe **warunki współpracy operatora z pozostałymi uczestnikami rynku mocy**
- ◆ Projekt rozporządzenia Ministra Energii
 - ✓ wskazuje **warunki transakcji na rynku wtórnym** obowiązków mocowych lub realokacji obowiązków mocowych:
 - ◆ obrót odbywa się w stosunku do pełnych godzin pomiędzy 7:00, a 22:00
 - ◆ minimalny wolumen obrotu: 0,001 MW
 - ◆ w ramach obrotu, każdy obowiązek mocowy lub realokacja obowiązku mocowego może podlegać dowolnej liczbie podziałów

Ustawa przewiduje możliwość **odrzućenia przez operatora** sieci przesyłowej **transakcji zawartej na rynku wtórnym** obowiązków mocowych lub odrzućenia realokacji wielkości wykonanego obowiązków mocowego - sprzeciw może zostać wyrażony przez operatora w terminie 3 dni roboczych od zgłoszenia transakcji, zgodnie z przesłankami wskazanymi w ustawie.

Ustawa obecnie **nie przewiduje pośrednictwa** w zakresie obrotu obowiązkami mocowym ani zasad współpracy z operatorami platform obrotu w tym zakresie.

Zachęcamy do aktywnego wsparcia w procesie kreowania rynku wtórnego rynku mocy!

Projekt centrum danych rynkowych

- ◆ Celem inicjatywy jest przygotowanie dla uczestników rynku oraz podmiotów zewnętrznych dedykowanej **platformy informacyjnej** zapewniającej:
 - ✓ **dostęp w jednym miejscu do bieżących danych rynkowych**
 - ✓ **dostęp do raportów okresowych**
 - ✓ **dostęp do danych archiwalnych**
 - ✓ **możliwość zamawiania specyficznych raportów**
 - ✓ **inne funkcjonalności po konsultacji z rynkiem**

- ◆ By zmiany odzwierciedlały potrzeby uczestników rynku, implementacja inicjatywy zostanie poprzedzona **ankietą**, zbierającą informacje o Państwa:
 - ✓ preferencjach i oczekiwaniach
 - ✓ zastrzeżeniach oraz uwagach do dostępu do danych rynkowych
 - ✓ konkurs na nazwy platformy informacyjnej – centrum danych rynkowych

Zachęcamy do udziału w ankiecie!

Nowe typy instrumentów

- ◆ Obrót jest prowadzony w dniu dostawy w godzinach od 8:00 do 15:30.
- ◆ Notowania są prowadzone każdego dnia.
- ◆ Notowania są prowadzone na 19 instrumentach godzinowych (pierwsze 5 godzin doby gazowej będzie nieaktywnych). Koniec notowania instrumentu następuje na 2,5h przed rozpoczęciem okresu dostawy np. instrument z dostawą w okresie od 11:00 do 12:00 jest notowany do 8:30.
- ◆ Obrót na Rynku Dnia Bieżącego gazu (RDBg) jest prowadzony w systemie notowań ciągłych.
- ◆ Informacje o zawartych transakcjach (renominacje) są zgłaszane co godzinę do OGP GAZ SYSTEM.

Harmonogram notowania i wykonania

Instrument	Dostawa w dobie gazowej n		Notowania w dobie n	
	od	do	od	do
RDBG_DD-MM-RR_H07	06:00	07:00	-	-
RDBG_DD-MM-RR_H08	07:00	08:00	-	-
RDBG_DD-MM-RR_H09	08:00	09:00	-	-
RDBG_DD-MM-RR_H10	09:00	10:00	-	-
RDBG_DD-MM-RR_H11	10:00	11:00	-	-
RDBG_DD-MM-RR_H12	11:00	12:00	08:00	08:30
RDBG_DD-MM-RR_H13	12:00	13:00	08:00	09:30
RDBG_DD-MM-RR_H14	13:00	14:00	08:00	10:30
RDBG_DD-MM-RR_H15	14:00	15:00	08:00	11:30
RDBG_DD-MM-RR_H16	15:00	16:00	08:00	12:30
RDBG_DD-MM-RR_H17	16:00	17:00	08:00	13:30
RDBG_DD-MM-RR_H18	17:00	18:00	08:00	13:30
RDBG_DD-MM-RR_H19	18:00	19:00	08:00	13:30
RDBG_DD-MM-RR_H20	19:00	20:00	08:00	13:30
RDBG_DD-MM-RR_H21	20:00	21:00	08:00	13:30
RDBG_DD-MM-RR_H22	21:00	22:00	08:00	13:30
RDBG_DD-MM-RR_H23	22:00	23:00	08:00	13:30
RDBG_DD-MM-RR_H24	23:00	00:00	08:00	13:30
RDBG_DD-MM-RR_H01	00:00	01:00	08:00	13:30
RDBG_DD-MM-RR_H02	01:00	02:00	08:00	13:30
RDBG_DD-MM-RR_H03	02:00	03:00	08:00	13:30
RDBG_DD-MM-RR_H04	03:00	04:00	08:00	13:30
RDBG_DD-MM-RR_H05	04:00	05:00	08:00	13:30
RDBG_DD-MM-RR_H06	05:00	06:00	08:00	13:30

- ◆ **DD-MM-RR** oznacza dzień, miesiąc, rok kalendarzowej daty dostawy
- ◆ **HGG** oznacza godzinę dostawy, np. H12 oznacza okres między godziną 11:00 a 12:00

- ◆ Proponowane wprowadzenie nowego typu instrumentu na RDBg – **Balance of day**.
- ◆ W obrocie będzie w każdej godzinie jeden instrument odpowiadający dostawie gazu w okresie równym liczby godzin do zakończenia doby gazowej (przedstawionych w kodzie instrumentu), np. instrument RDBG_19-04-2018_16 dostawa przez 16 godzin doby gazowej 19 kwietnia 2018 roku w okresie od 14:00 19.04.2018 do 06:00 20.04.2019 roku.
- ◆ Wprowadzenie instrumentu BOD będzie się wiązało z wykluczeniem z notowań instrumentów godzinowych na RDBg.
- ◆ Co godzinę nominal instrumentu będzie zmniejszał się o jedną godzinę.

RDBg – Balance of day (BOD) cz.2.

Instrument	Liczba godzin w dostawie w dobie gazowej 19-04-2018	Okres dostawy				Okres notowania			
		od		do		od		do	
RDBG_19-04-2018_24	24	19-04-2018	06	20-04-2018	06	19-04-2018	03:00	19-04-2018	03:30
RDBG_19-04-2018_23	23		07				04:30		04:30
RDBG_19-04-2018_22	22		08				04:30		05:30
RDBG_19-04-2018_21	21		09				05:30		06:30
RDBG_19-04-2018_20	20		10				06:30		07:30
RDBG_19-04-2018_19	19		11				07:30		08:30
RDBG_19-04-2018_18	18		12				08:30		09:30
RDBG_19-04-2018_17	17		13				09:30		10:30
RDBG_19-04-2018_16	16		14				10:30		11:30
RDBG_19-04-2018_15	15		15				11:30		12:30
RDBG_19-04-2018_14	14		16				12:30		13:30
RDBG_19-04-2018_13	13		17				13:30		14:30
RDBG_19-04-2018_12	12		18				14:30		15:30
RDBG_19-04-2018_11	11		19				15:30		16:30
RDBG_19-04-2018_10	10		20				16:30		17:30
RDBG_19-04-2018_9	9		21				17:30		18:30
RDBG_19-04-2018_8	8		22				18:30		19:30
RDBG_19-04-2018_7	7		23				19:30		20:30
RDBG_19-04-2018_6	6		20-04-2018				00		20:30
RDBG_19-04-2018_5	5	01		21:30	22:30				
RDBG_19-04-2018_4	4	02		22:30	23:30				
RDBG_19-04-2018_3	3	03		23:30	00:30				
RDBG_19-04-2018_2	2	04		20-04-2018	01:30				
RDBG_19-04-2018_1	1	05		20-04-2018	02:30				
					01:30	02:30			

Dziękuję za uwagę

Kontakt

E-mail: grzegorz.zarski@tge.pl

Telefon: 22 341 98 49; 665 554 466

